

Vážení prítomní, dámy a páni, pred pár dňami, 28. októbra sme si pripomenuli 207. výročie narodenia Ľudovíta Štúra. Narodil sa v r. 1815 v Uhrovci, v rodine tamojšieho ev. a. v. učiteľa Samuela Štúra a jeho manželky Anny, rodenej Michalcovej. Jeho starším bratom bol Karol, neskôr rektor modranského gymnázia a ev. a. evanjelický farár. Mladšími súrodencami boli Samuel, sestra Karolína a najmladší brat Janko.

Ľudovít Štúr vynikal vo viacerých oblastiach. Bol profesorom, spisovateľom, filozofom, básnikom, poslancom uhorského snemu za mesto Zvolen, zakladateľom slovenskej politickej žurnalistiky. Myslím, že jeho najdôležitejším životným činom bolo kodifikovanie spisovnej slovenčiny.

Priblížme si vývoj jej kodifikácie.

14. februára 1843 sa v izbe Ľudovíta Štúra na Panenskej ulici v Bratislave, vo vtedajšom Prešporku, zišli Ľudovít Štúr, Ján Francisci-Rimavský, Samo Vozár, Ján Kalinčiak, Janko Gáber-Lovinský a Samuel Štúr. **Na tomto pamätnom stretnutí sa definitívne dohodli, že už budú písať a tvoriť iba po slovensky. Samo Bohdan Hroboň, štúrovský básnik, pomenoval tento deň Dňom vzkriesenia slovenčiny vo svojom prípisku na Štúrov list.**

Od januára 1843 mal Štúr viacero porád a schôdzok so svojimi študentmi. V lete – 11. - 16. júla 1843 sa Štúr, Hurban a Hodža zišli na fare u J. M. Hurbana v Hlbokom a dohodli sa, že základom spisovnej slovenčiny bude „*tatranskô nárečja*“ slovenského ľudu, čo v konkrétnom územnom priestore znamenalo jazyk regiónov Liptova a Turca. V týchto dňoch navštívili i bernolákovského básnika Jána Hollého na Dobrej Vode, ktorý im odobril ich rozhodnutie.

V r. 1846 Ľudovít Štúr vydáva dva kodifikačné spisy a to Nárečie slovenské alebo potreba písania v tomto nárečí a Náuku reči slovenskej, kde vysvetľuje gramatiku nového spisovného jazyka.

Štúrovu slovenčinu prijali oficiálne slovenskí katolíci na zasadnutí spolku Tatrín v auguste 1847 na katolíckej fare v Čachticiach.

Nový spisovný jazyk mal svoj vývoj, predovšetkým pokiaľ ide o gramatiku. Ľudovít Štúr presadzoval zásadu "píš, ako počuješ" - fonetický pravopis. Až neskôr (1851), prebehla hodžovsko-hatalovská reforma, ktorá je základom dnešného pravopisu slovenčiny.

Posledné roky života strávil Ľudovít Štúr v Modre. Po smrti brata Karola sa ujal spolu so švagrinou Rozinou, rodenou Emresovou výchovy 7 sirôt po bratovi. V Modre napísal svoje posledne diela, v decembri 1855 sa postrelil na poľovačke a na následky zranenia zomrel. Pochovaný je v Modre na cintoríne.

Ned'aleký Pezinok sa stal domovom viacerých potomkov po Karolovi Štúrovi - ako advokát tu u nás pôsobil syn Karola Štúra, Július Štúr, ktorý mal za manželku pezinskú Nemku Alojziu, rodenú Michelerovú. Na pezinskom cintoríne je aj pochovaný. Do Pezinka sa vydala i jediná dcéra Karola Štúra, Oľga. Vzala si obchodníka Karola Šmogroviča a stali sa krstnými rodičmi viacerých detí Júliusa Štúra.

Dovoľte mi, aby som predstavila v stručnosti spoluprácu s autorom výstavy, MUDr. Petrom Ondrušom. Asi pred rokom k nám do múzea prišiel mail, v ktorom nás pán doktor žiadal o spoluprácu pri príprave videa o Ľudovítovi Štúrovi. Predtým už spracoval brigádneho generála Milana Rastislava Štefánika vo forme videa a výstavy. Spolupráca bola zaujímavá, keďže pán doktor žije v Edmontone v Kanade, kde pracuje ako chirurg. Ide o šesť hodinový časový posun, takže telefonáty prebiehali o desiatej – jedenastej v noci nášho času, keď si našiel čas v práci a boli občas prerušené slovami – idem si umývať ruky a operovať. Na základe materiálov od nás aj z Historického múzea od doktora Pavla Komoru doktor Ondruš spracoval video a napokon aj výstavu. Vernisáž bola prvýkrát v anglickej mutácii v Edmontone, v tamojšej univerzitnej knižnici. V slovenskom preklade bola zatiaľ predstavená v Uhrovci, Brezne a do tretice dnes v Pezinku. Na budúci rok ju už majú rezervovanú vo Vrbovciach pri príležitosti výročia revolúcie 1848/49. Pán doktor Ondruš nezaháľa ani v dnešné dni – finišuje na videu o Alexandrovi Dubčekovi a následne má na pláne predstaviť viacero panelov o slovenských a českých ženách, na ktorých opäť spolupracujeme. Ďakujem za pozornosť.